

Yoel Kitobi va Laodikeyadagi Yettinchi kun Adventistlar Jamoati — O‘ttiz To‘qqizinchi Bo‘lim

Jeff Pippenger

2026-02-02

O‘ttiz To‘qqizinchi Raqam

2024 yilgi tashqi alfa poydevor sinovidan keyin keladigan ichki omega tojtoshi sinovi “omborxona”ning va omborxonada saqlanadigan “oziq”ning ta’rifini talab qiladi. Bu sinov bashoratlidir va haqiqatning ichki hamda tashqi chizig‘iga ega. Javohirlar Jeyms Uaytning qoldig‘imi, yoki ular Xudoning Kalomidagi haqiqatlarmi? Ular ikkalasidir.

9/11 da Xudoning xalqi kichik kitobchani yeyishga va o‘sha paytda poydevorlar qo‘yilgan Yeremiyoning qadimiy yo‘llariga qaytishga da’vat etildi. 9/11 da, Vahiy kitobining o‘n birinchi bobida Yuhannoga o‘lchash buyurilganda, unga ikki narsani o‘lchash buyurilgani ko‘rildi. Unga ham ma’badni, ham unda sajda qiluvchilarni o‘lchash buyurildi. Unga G‘ayriyahudiylarning muqaddas joy va lashkarni oyoq osti qilgan 1,260 yillik davrining tashqi hovlisini chetda qoldirish buyurildi. Muqaddas joy va lashkar — ma’bad va unda sajda qiluvchilardir.

2023-yilda 9/11 da tushgan o‘sha farishta yana tushib, Yarim Tun Nidosi xabarining muhrini ochdi; so‘ng 2024-yilda esa Rim ramzi hanuz Millerchilar uchun bo‘lgani kabi vahiya asos soladimi-yo‘qmi, degan tashqi poydevoriy sinov yuz berdi.

Osmonning “ochiq derazalari” ma’badning ichki omega sinovining yetib kelishini va “qaytish”ga da’vatni bildiradi. Bu sinov ikki ramzni aniqlashni talab qiladi. Uchinchi farishta 1844-yilda, so‘ngra yana 9/11 da kelganida, Yuhannoga ma’badni va uning ichidagi sajda qiluvchilarni o‘lchash aytiladi; shu tariqa 2023-yilda ma’bad va sajda qiluvchilarni o‘lchashga doir bashoratli ish aniqlanadi. Malakiy “omborxona” nima ekanini va “ozuqa” nima ekanini savol ostiga qo‘yadi. Millerning tushidagi ayni shu savollar esa: “sandiqcha” nima va “javohirlar” nima, degan savollar bo‘ladi.

Millerning tushi osmonning ochiq derazalarini Vahiy kitobining o‘n to‘qqizinchi bobida g‘olib jamoat oppoq zig‘ir kiyimda yuksaltirilib, Sarvari Olam lashkarining oq otlariga minadigan nuqta sifatida ko‘rsatadi. Ochiq derazalar Malakiyodagi baraka yoki la’nat to‘kiladigan joydir. Millerning ochiq derazasi axlat olib tashlanadigan va javohirlar sandiqqa yig‘iladigan joydir.

Osmonning derazalari haqidagi ilk ishora Nuh qissasidir; o‘sha derazalar ochilganda, qirq kecha-yu qirq kunduz yomg‘ir yog‘di. Derazalar ochilganda, kemada sakkiz jon bor edi. Qizil dengizdagi suvga cho‘mish Iordandan o‘tilgungacha qirq yillik sarson-sargardonlikni boshlab berdi. Keyinchalik Masih aynan o‘sha joyda suvga cho‘mdirilganida, U qirq kun davomida sahroga haydaldi. U tirilgach, O‘zining suvga cho‘mishi orqali timsollanganidek, osmonga ko‘tarilishidan oldin qirq kun davomida shogirdlariga ta’lim berdi.

Jamoat jangari jamoatdan g'olib jamoatga aylanganda, o'ttiz yoshli shoh Dovud qirq yil davomida hukmronlik qiladi. G'olib jamoat payg'ambar, ruhoniylar va shoh bilan ifodalanadi. Yigirma ikki yillik xizmatini boshlaganida o'ttiz yoshda bo'lgan payg'ambar Hizqiyol edi va u bu xizmatni osmonlar ochilgan paytda boshlagan.

Endi shunday bo'ldiki, o'ttizinchi yilda, to'rtinchi oyda, oyning beshinchi kunida, men Kebar daryosi bo'yida surgunlar orasida ekanimda, osmonlar ochildi va men Xudoning vahiylarini ko'rdim. Hizqiyol 1:1.

Yusuf o'ttiz yoshida ruhoniylar sifatida hukmronlik qila boshladi va u Islomning sharq shamoli bilan yuzma-yuz bo'ldi; bu tobora kuchayib borayotgan inqiroz Misrga — dengizda yotgan ajdahoga — bir dunyo hukumatini joriy etish imkonini berdi. O'sha inqirozda Yusuf oziq-ovqatni omborxonalarga yig'di.

2023-yil iyul oyida sahroda bir ovoz eshitildi, so'ng Yahudo qabilasining Arsloni Yarim tun nidosi haqidagi xabarni muhridan ochishni boshladi. 2024-yilda tashqi asosiy alfa sinovi ikki toifani ajratdi va muhrdan ochish jarayoni davom etdi. Endi 2026-yilda yana ikki toifani ajratadigan ma'badning ichki omega sinovi yetib keldi.

Masih Ahdning Elchisi sifatida ko'plar bilan ahdni tasdiqlagan muqaddas hafta hovli va Muqaddas xonadir. 1844-yil 22-oktabrdan to Mixail o'rnidan turguncha (xuddi Stiven toshbo'ron qilinganida o'sha muqaddas haftaning oxirida qilganidek) Eng Muqaddas Xonadir. Bahorgi bayramlar o'sha muqaddas haftada bajo keltirildi va ular bayramlarning alfasidir; karnaylar bayrami birinchi kuni, Kafforat kuni o'ninchi kuni, so'ng chodirlar bayrami o'n beshinchi kundan yigirma ikkinchi kungacha bo'lgan kuzgi bayramlar esa bayramlarning omegasi hisoblanadi.

“Xuddi shuningdek, ikkinchi kelishga taalluqli timsollar ham ramziy xizmatda ko'rsatilgan vaqtda amalga oshishi lozim edi. Muso qonuni tizimida muqaddas maskanning poklanishi, ya'ni Buyuk Kafforat kuni, yahudiylarning yettinchi oyining o'ninchi kunida sodir bo'lar edi (Levilar 16:29–34); o'shanda oliy ruhoniylar butun Isroil uchun kafforat qilganidan va shu tariqa ularning gunohlarini muqaddas maskandan olib tashlaganidan keyin, tashqariga chiqib xalqni duo qilardi. Shunday qilib, bizning buyuk Oliy Ruhoniyimiz bo'lgan Masih gunohni va gunohkorlarni yo'q qilish orqali yerni poklash uchun zohir bo'lib, Uni kutayotgan O'z xalqiga o'lmaslik ne'matini berib duo qiladi, deb ishonilgan edi. Yettinchi oyning o'ninchi kuni — Buyuk Kafforat kuni, muqaddas maskanning poklanish vaqti — 1844-yilda 22-oktabrga to'g'ri kelgan bo'lib, Rabbiyning kelish vaqti deb qaralgan edi. Bu ilgari keltirilgan dalillar bilan uyg'un edi: 2300 kun kuz faslida nihoyasiga yetishi kerak edi, va bu xulosa rad etib bo'lmaydigandek tuyulardi.”

“Matto 25 dagi masalda kutish va mudrash vaqtdan keyin kuyovning kelishi tasvirlanadi. Bu, hozirgina bayon etilgan dalillarga, bashoratdan ham, timsollardan ham olingan dalillarga muvofiq edi. Ular o'z haqiqatligiga kuchli ishonch uyg'otdi; va 'yarim tun faryodi' minglab imonlilar tomonidan jar solib e'lon qilindi.

“Harakat suv to'lqinidek butun mamlakat uzra yoyildi. U shahardan shaharga, qishloqdan qishloqqa, hatto olis chekka joylarga kirib bordi, toki Xudoning kutayotgan xalqi to'liq

uyg'onmaguncha. Bu e'lon qarshisida mutaassiblik xuddi ko'tarilayotgan quyosh oldida erta tonggi qirov yo'qolgandek barham topdi. Mo'minlar o'zlarining shubha va hayratlari yo'qolganini ko'rdilar, umid va jasorat esa ularning qalblarini jonlantirdi. Bu ishda Xudoning Kalomi va Ruhi boshqaruvchi ta'sirisiz paydo bo'ladigan insoniy jo'shqinlikka xos bo'lgan o'sha haddan oshishlar yo'q edi. U o'z tabiatiga ko'ra qadimgi Isroilda Uning xizmatkorlari orqali berilgan tanbeh xabarlaridan keyin yuz beradigan, tavozega kelish va Rabbiyga qaytish davrlariga o'xshar edi. U har bir asrda Xudoning ishini belgilab turadigan xususiyatlarni namoyon etardi. Unda jo'shqin, o'zidan ketgan quvonch kam edi; aksincha, qalbni chuqur tekshirish, gunohni e'tirof etish va dunyodan yuz o'girish bor edi. Rabbiy bilan uchrashishga tayyorgarlik iztirobli ruhlarning bosh tashvishi edi. Unda qat'iyatli ibodat va Xudoga shartsiz bag'ishlanish bor edi." Buyuk Kurash, 400.

Bahorgi bayramlar muqaddas haftada bajo keltirildi, va ilk yoki alfa yomg'iri o'shanda Hosil bayramida to'kildi; shu tariqa u kuzgi bayramlardagi so'nggi yomg'irning to'kilishini timsolladi. O'sha bahorgi bayramlar Levilar 23-bob, birinchi oyatdan yigirma ikkinchi oyatgacha bayon qilingan. Kuzgi bayramlar esa 23-oyatdan 44-oyatgacha keltirilgan. 2300 yil sizni 1844-yilga olib boradi. Bahorgi bayramlar uchun yigirma ikki oyat va kuzgi bayramlar uchun yigirma ikki oyat. Yigirma uchinchi bobda yigirma ikkitadan iborat ikki to'plam.

Karnaylar bayrami o'n kundan so'ng hukm sodir bo'lishi haqida ogohlantirish edi, va Chaylalar bayrami Kafforat kunida kechirilgan gunohlar uchun quvonch tantanasi edi. Bayramdan keyingi Shabbat va sakkizinchi kun yerning ming yillik Shabbat oromini ifodalaydi.

Ammo, ey seviklilar, shu bir narsadan bexabar qolmanglar: Rabb huzurida bir kun ming yil kabidir, ming yil esa bir kun kabidir. 2 Butrus 3:8.

Birinchi farishta hukmning ochilishini e'lon qildi va o'sha bashoratli darajada 1798 yil, ya'ni Doniyorning "oxirzamon"i, karnaylar bayramining bajo bo'lishidir; ammo 1840 yil 11-avgustda 1798 yildagi birinchi farishtaning muhrsizlangan xabari ikkinchi voy bashoratining bajo bo'lishi bilan quvvatlantirildi. Islom karnaylar bayramining ogohlantirishining bir qismidir; u yaqinlashib kelayotgan hukm kunini e'lon qiladi.

Ko'rishga tayyor bo'lganlar uchun, kuzgi Karnaylar va Chodirlar bayramlari o'rtada hukm bilan birga alfa va omega bayramlarini ifodalaydi. Bu bayramlarning Levilar kitobining yigirma uchinchi bobida ko'rsatilgani tasodif emas. Yigirma uch soni kafforatning ramzidir. Birinchi bayramning yettinchi oyning birinchi kunida bo'lishi va oxirgi bayramning yigirma ikkinchi kunda yakunlanishi ham tasodif emas. Karnaylar bayrami ibroniy alifbosining birinchi harfi, Kafforat kuni o'rta harf, Chodirlar bayrami esa ibroniy alifbosining yigirma ikkinchi harfidir.

Levilar kitobining yigirma uchinchi bob, 23-oyatdan 44-oyatgacha bo'lgan qismi "haqiqatning tuzilmasi" ichiga joylashtirilgan yigirma ikki oyatdan iboratdir. O'rtadagi o'ninchi kun bir sinovni ko'rsatadi, chunki o'n sinovning ramzidir, va Poklanish kuni halok bo'layotganlarning isyoni qayd etilib, hal qilinadigan joydir; bu isyon esa ibroniy alifbosining o'n uchinchi harfi bilan ifodalanadi. Ibroniycha "haqiqat" so'zining o'rta harfi o'n uchinchidir va u yettinchi oyning o'ninchi kuniga muvofiq keladi hamda yo'l belgisi sifatida ibroniy alifbosi va mazkur kunning bashoratli

xususiyatlariga egadir. O‘n bilan o‘n uchning yig‘indisi yigirma uchdir. Yetmish — 10 bilan 7 ning ko‘paytmasidan hosil bo‘lgan yig‘indi bo‘lib, yettinchi oyning o‘ninchi kuni ham yetmishga tenglashadi; bu esa sinov muddatining yakunlanishi ramzidir.

Shunda Butrus Uning oldiga kelib, dedi: “Yo Rabbiy, agar birodarim menga qarshi gunoh qilsa, men uni necha marta kechiray? Yettigachami?” Iso unga dedi: “Senga aytaman: yettigacha emas, balki yetmish karra yettigacha.” Matto 18:21, 22.

Qadimgi Isroil uchun to‘rt yuz to‘qson yil belgilab qo‘yildi. Bu yillar ikki ming uch yuz yildan ajratib olindi va yetmish hafta sifatida ifodalandi; shu tariqa Iso sinov muddatining chegarasi to‘rt yuz to‘qson yil ekanini, ya‘ni Doniyor to‘qqizinchi bobda “yetmish” hafta bilan ifodalanganini ko‘rsatdi.

Sening xalqing va muqaddas shahring ustiga yetmish hafta belgilab qo‘yilgan: gunohkorlikni tamomlash, gunohlarga barham berish, noqobillik uchun kafforat keltirish, abadiy solihlikni olib kirish, vahiy va bashoratni muhrlash hamda eng Muqaddas Zotni moylash uchun. Daniel 9:24.

“Kesib tashlangan” deb tarjima qilingan ibroniycha so‘z Eski Ahdda faqat shu oyatda qo‘llangan bo‘lib, u “belgilangan” yoki “farmon qilingan” degan ma‘noni anglatadi. U odatda “kesib tashlangan” deb tarjima qilinadigan, Ibtido o‘n beshinchi bobda ahdning birinchi bosqichida Abrom qurbonliklarni bo‘laklab kesganiga asoslangan so‘zdan farq qiladi. Isroilga sinov muddati sifatida to‘rt yuz to‘qson yil berilishi, so‘ng esa ular Xudoning ahd xalqi sifatida kesib tashlanishi “belgilangan” va “farmon qilingan” edi. Ikki xil “kesib tashlash” bor: biri bu davrni sinov muddati sifatida bildiradi, ya‘ni u yetmish soni orqali kattaroq bir sondan “kesib tashlangan”; va Yoelning “yangi sharob”i ularning og‘izlaridan “kesib tashlanganida”, sinov muddati yopiladi. Yetmish sinov muddatining yakunini ifodalaydi.

Kuzgi bayramlar ibroniycha “haqiqat” so‘zining uch bosqichiga egadir. Kuzgi bayramlar Levilar 23:23 da boshlanadi, Kafforat kunining o‘rta yo‘l-belgisi o‘ninchi kun va o‘n uchinchi harf bo‘lib, bu 23 ga tenglashadi, Chaylalar bayrami esa yigirma ikkinchi kuni tugaydi, undan keyin bayramdan so‘ng keladigan ulug‘ Shabbat bo‘ladi, va ushbu parcha 23:44 da yakunlanadi.

Levilar Levilik ruhoniylikni anglatadi. Bahor bayramlari 23:1–22-boblarda, so‘ng kuz bayramlari 23:23–44-boblarda bayon etilgan. Bahor bayramlari yigirma ikki oyat bilan ifodalangan, ibroniy alifbosi esa yigirma ikki harfdan iborat. Kuz bayramlari ham yigirma ikki oyatda bayon qilingan. Karnaylar bayrami Poklanish kunidagi hukmning yaqinlashayotganini e‘lon qiladi. So‘ng Chaylalar bayrami yetti kun davom etadi va u yettinchi oyning yigirma ikkinchi kunida yakunlanadi. Yetti kunning birinchi kuni marosimiy Shabbat bo‘lgan, xuddi sakkizinchi kun ham shunday edi; u yetti kunlik bayramdan keyingi kun edi. Birinchi va sakkizinchi kun sakkizinchi kunni yettidan bo‘lgan sakkizinchining timsoliga aylantiradi.

Isroil o‘g‘illariga gapirib aytgin: “Yettinchi oyning o‘n beshinchi kuni yetti kun davomida Egamizga chodirlar bayrami bo‘lsin. Birinchi kuni muqaddas yig‘in bo‘lsin; unda hech qanday qullik ishi qilmanglar. Yetti kun davomida Egamizga olov bilan keltiriladigan nazrni taqdim etinglar; sakkizinchi kuni sizlar uchun muqaddas yig‘in bo‘lsin, va Egamizga olov bilan

keltiriladigan nazrni taqdim etinglar; bu tantanali yig‘ilishdir; unda hech qanday qullik ishi qilmanglar. ... Shuningdek, yettinchi oyning o‘n beshinchi kunida, yurtning hosilini yig‘ib olganingizda, yetti kun Egamizga bayram qilinglar: birinchi kuni shanbadir, sakkizinchi kuni ham shanbadir.” Levilar 23:34–36, 39.

Sakkizinchi kunning marosimiy Shabbati Chodirlar bayramidan keyin keladigan ming yillikning Shabbatini ifodalaydi. Qadimgi Isroilning qirq yil davomida sahroda kezib yurgani Chodirlar bayrami kunlarida chodirlarda yashash orqali yodga olinadi; va bu nafaqat keyingi yomg‘irning to‘kilishini, balki Yoqubning musibat vaqtini ham ifodalaydi, o‘sha paytda farishtalar Xudoning sodiqlarini himoya uchun tepaliklar va tog‘larga boshlab borgan bo‘ladi.

“Musibat vaqtida hammamiz shaharlar va qishloqlardan qochdik, ammo azizlarning uylariga qilich bilan bostirib kirgan yovuzlar bizni quvib bordilar. Ular bizni o‘ldirish uchun qilich ko‘tardilar, lekin u sinib, somondek ojiz holda yerga tushdi. Shunda hammamiz najot uchun kechayu kunduz faryod qildik, va bu faryod Xudoning huzuriga ko‘tarildi. Quyosh chiqdi, oy esa to‘xtab qoldi. Soylar oqmay qoldi. Qorong‘i, qalin bulutlar ko‘tarilib kelib, bir-biriga urildi. Ammo ulug‘vorlik barqaror bo‘lgan bir musaffo joy bor edi; o‘sha yerdan ko‘p suvlar shovqinidek Xudoning ovozi kelib, osmonlarni va yerni larzaga soldi. Osmon ochilib-yopilar, va hammasi to‘lqinlanishda edi. Tog‘lar shamolda qamishdek qaltirar, va har tomonga parcha-parcha toshlarni sochib yuborar edi. Dengiz qozondek qaynab, quruqlikka toshlar otdi. Xudo Isoning kelish kuni va soatini aytib, O‘z xalqiga abadiy ahdni topshirayotganida, U bir jumla aytar, so‘ngra so‘zlar yer yuzi bo‘ylab taralayotgan paytda sukut qilardi. Xudoning Isroili ko‘zlarini yuqoriga tikkan holda turib, Yahovaning og‘zidan chiqib, eng baland momaqalldiroq gumburlari singari yer yuzi bo‘ylab taralayotgan so‘zlarni tinglar edi. Bu nihoyatda dahshatli tantana edi. Har bir jumlaning oxirida azizlar: “Shon-sharaf! Hallelujah!” deb hayqirardilar. Ularning yuzlari Xudoning ulug‘vorligi bilan yorishgan edi; va ular Musoning Sinaydan tushganida yuzi qanday porlagan bo‘lsa, shunday ulug‘vorlik bilan porlar edilar. Yovuzlar ulug‘vorlik sababli ularga qaray olmas edilar. Va Xudoni sharaflab, Uning Shabbatini muqaddas tutganlarga bitmas-tuganmas baraka e‘lon qilinganida, Hayvon ustidan va uning Surati ustidan qudratli g‘alaba hayqirig‘i yangradi.”

“Shunda yer tinch olishi lozim bo‘lgan yubiley boshlandi.” Review and Herald, July 21, 1851.

Iso qaytib keladi va yer ming yil davomida, yerning yettinchi yillik Shabbati va yubiley orqali oldindan timsollanganidek, orom topadi. Levilar kitobi yigirma uchinchi bobning uchinchi oyatida inson uchun yettinchi kun Shabbati, bobning kirish qismi sifatida ko‘rsatiladi; bu bob sakkizinchi bilan yakunlanadi, ya‘ni yettitasidan iborat bo‘lgan tartibning sakkizinchisi bilan, va u yerning orom topishi uchun yettinchi yillik Shabbatni ifodalaydi.

Va Egamiz Musoga gapirib, dedi: “Isroil o‘g‘illariga so‘zlab, ularga aytgin: Egamizning bayramlari xususida, sizlar muqaddas yig‘inlar deb e‘lon qiladigan bayramlar — mening bayramlarim shulardir. Olti kun ish qilinsin; ammo yettinchi kun to‘liq dam olish shanbasidir, muqaddas yig‘indir; unda hech qanday ish qilmanglar: u barcha maskanlaringizda Egamizning shanbasidir.” Levilar 23:1–3.

Yigirma uchinchi bobning alfasi — yettinchi kun shabbati, bobning omegasi esa yerning bo‘m-bo‘sh holda bo‘ladigan ming yillik davridir; bu holat yer uchun yettinchi yil shabbati va yubiley orqali timsollangan. Bobning alfasi bahorgi bayramlardir; ular yettinchi kun shabbati bilan boshlanib, yigirma ikkinchi oyatda yakunlanadi; holbuki, bobning omegasi yettinchi oyning yigirma ikkinchi kunida tugaydi, undan so‘ng esa yerning yettinchi yil shabbatini ifodalovchi sakkizinchi kun marosimiy shabbat keladi.

Birinchi oyatdan yigirma ikkinchi oyatgacha bo‘lgan oyatlar Masihning samoviy Muqaddas joydagi Oliy Ruhoniy sifatidagi xizmatini ifodalaydi; yigirma uchinchi oyatdan qirq to‘rtinchi oyatgacha bo‘lgan oyatlar esa Uning Eng Muqaddas joydagi xizmatini ifodalaydi. Levilar kitobi ruhoniylarning timsolidir va u Masihning Oliy Ruhoniylik xizmatini ifodalaydi. Yettinchi kunning alfa Shabbati yaratilishga borib taqaladi, yettinchi yilning omega Shabbati esa yangidan yaratilgan Yerga qadar yetib boradi. Levilar kitobining yigirma uchinchi bobi tarixiy jihatdan yaratilishdan qayta yaratilishgacha bo‘lgan davrni qamrab oladi.

Payg‘ambarlik xabarining quvonchi yoki sharmandaligi — Yarim tunda yangragan Nido xabariga yoki uning qalbakilashtirilganiga ega bo‘lganlarning timsolidir. Bu haqiqat rivoyatga kiritilmaguncha, sharmandalikni keltirib chiqaradigan masala ko‘zdan qochiriladi. Haqiqiy moyga ega bo‘lganlar bu nuqtani ko‘zdan qochirmaydilar. Quvonch gunohlari olib tashlanganlar orqali ifodalanadi va u Chaylalar bayramini nishonlayotganlar orqali namoyon etiladi.

Kalom jismga aylandi va oramizda maskan qildi; (biz Uning ulug‘vorligini ko‘rdik, bu ulug‘vorlik Otaning yagona tug‘ilganinikidek,) inoyat va haqiqatga to‘la edi. Yuhanno 1:14.

“Maskan qildi” deb tarjima qilingan yunoncha so‘z “chodir qurmoq” degan ma‘noni bildiradi. Iso jismga aylandi va oramizda chodir qurdi. U bizning insoniy tabiatimizni, bizning maskanimizni, chodirimizni, soyabonimizni, tanamizni O‘ziga oldi. Butrus buni shunday ifoda etgan:

Ha, men bu chodirda ekanman, sizlarni eslatish yo‘li bilan uyg‘otib turishni munosib deb bilaman; chunki Rabbimiz Iso Masih menga ko‘rsatganidek, men yaqinda bu chodirimni tark etishim kerakligini bilaman. 2 Butrus 1:13, 14.

Pavlus buni shunday dedi:

Chunki bilamizki, agar bu chodirdagi yer yuzidagi uyimiz buzilsa, bizda Xudodan bo‘lgan bir bino, qo‘l bilan yasalmagan, osmonlarda abadiy bo‘lgan bir uy bordir. Zero, biz bu uyda nola qilamiz va osmondan bo‘lgan uyimizga burkanishni qattiq orzu qilamiz; toki kiyintirilgan holda yalang‘och topilmaylik. Chunki bu chodirda bo‘lgan bizlar yuk ostida ezilib nola qilamiz; yechinib qolishni emas, balki ustidan kiyinishni istaymiz, toki foniylilikni hayot yutib yuborsin. 2 Korinfliklarga 5:1–4.

Chodirlar bayrami osmonning derazalari ochilganda amalga oshadigan yuz qirq to‘rt mingning muhrlanishining ramzidir. Yuz qirq to‘rt mingning gunohlari olib tashlanganda, Muqaddas Ruh g‘olib jamoat ustiga o‘lchovsiz to‘kiladi. Yuz qirq to‘rt ming uchun hukm yakun topadi va muhrlanganlar Chodirlar bayrami orqali ifodalanganidek, Muqaddas Ruhning qudrati ostida uchinchi farishtaning baland hayqirig‘ini e‘lon qilish uchun oldinga chiqadilar.

Bizning tanamiz ma'baddir va chodirdir, ya'ni maskandir. Chaylalar bayramini nishonlash uchun Quddusga to'planganlar gunohlari o'chirib tashlanganini nishonlar edilar. Muso sahroda maskanni tiklash uchun ishlatilgan edi, va oxirida Chaylalar bayrami sahroda chaylalarda yashash orqali nishonlangan, chunki Iso har doim oxirni boshlanish bilan tasvirlaydi.

Shunday ekan, ey muqaddas birodarlar, samoviy da'vatning ishtirokchilari, e'tirofimizning Havoriysi va Oliy Ruhoniysi bo'lgan Masih Isoga diqqat qiling. U O'zini tayinlaganga sodiq edi, xuddi Muso ham Uning butun uyida sodiq bo'lganidek. Chunki bu Zot Musodan ko'ra ulug'vorroq sharafiga loyiq deb topildi, zero uyni qurgan kishi uyning o'zidan ko'ra ko'proq hurmatga egadir. Zero har bir uy kimdir tomonidan quriladi; ammo barcha narsani barpo etgan Xudodir. Va Muso, albatta, keyin aytiladigan narsalarga shahodat bo'lishi uchun, Uning butun uyida xizmatkor sifatida sodiq edi. Ammo Masih O'z uyining ustidan O'g'il sifatidadir; agar biz umidning ishonchini va maqtanchiq quvonchini oxirigacha mahkam tutsak, o'sha uy bizmiz. Ibroniylarga 3:1–6.

Muso Xudo chodir-ma'badni barpo etish uchun foydalangan sodiq xizmatkor edi, ammo Masih Oliy Ruhoniy va Havoriy sifatida xizmatkor Musodan ko'proq sharafiga egadir. Musoning chodir-ma'badidan tortib Sulaymonning ma'badigacha, Hirodning qirq olti yil davomida qayta qurilgan ma'badigacha, o'zining 46 xromosomal inson ma'badigacha hamda 1798 yildan 1844 yilgacha bo'lgan Milleriy ma'badigacha — har bir uy Xudo tomonidan qurilgan edi. Ma'badlarning turli zohir bo'lishlari haqidagi bashoratli chiziqda, u Adan bog'ida boshlanib, so'ng gunohdan keyin Bog' darvozasi oldida, keyin esa to'fondan so'ng qurbongohlar orqali Musogacha davom etadigan bo'lsa, uch asosiy yo'l-belgi Muso, Masih va bir yuz qirq to'rt mingdir.

Muso va Masih qadimgi Isroilning alif va omikasini ifodalaydi, va ular birgalikda insoniyat hamda Ilohiyatning birlashuvini ifodalaydi; bu esa bir yuz qirq to'rt ming orqali ham ifodalgan. Uchinchi farishtaning kelishida, Vahiy kitobining o'n birinchi bobida, Yuhannoga ma'badni o'lchash buyuriladi, va o'sha farishtaning aynan o'sha kelishida, 9/11 da, Yuhannoga yana ma'badni o'lchash buyuriladi. Har ikki holatda ham unga 1,260 kunlik tashqi hovlini chetda qoldirish aytiladi. 2023 yilda o'sha farishta yana keldi, va endi Xudoning xalqi ma'badni o'lchashga da'vat etilmoqda. 1,260 kun, ya'ni uch yarim kun, 2023 yilda tugadi, va o'sha nuqtadan boshlab Yakshanba qonunidan sal oldingacha ma'bad ko'tarilishi kerak. 2024 yil poydevorlarning qo'yilishini belgiladi, va unda vahiyni barpo etadigan timsolning Miller tomonidan aniqlanishiga qarshi norozilik bildirgan, "kichik narsalar kunini mensimagan" bir guruh sifatida isyon namoyon bo'ldi.

Bundan tashqari, Egamizning kalomi menga kelib, dedi: "Bu uyning poydevorini Zerubbabelning qo'llari qo'ygan; uni uning qo'llari ham bitkazadi; shunda Sen meni sizlarning oldingizga Sarvari Olam yuborganini bilib olursan. Zero, kichik ishlar kunini kim mensimadi? Chunki ular quvonadilar va Zerubbabelning qo'lida o'sha yettilar bilan birga shoqulni ko'radilar; ular butun yer yuzini kezib yuruvchi Egamizning ko'zlaridir." Zakariyo 4:8–10.

Vahiyni o'rnatadigan narsa Rim ekanligi haqidagi Millerning ta'rifini rad etish — bu poydevorlarni rad etishdir, va bu "kichik narsalar kunini mensimaslik"dir. Milleriy harakati birinchi va ikkinchi farishtalarning alfa harakati edi, yuz qirq to'rt mingning harakati esa uchinchi

farishtaning omega harakatidir. U alfadan yigirma ikki baravar qudratlidir. Ushbu bashoratli ma'noda Milleriyalar harakatining poydevorlari "kichik narsalar kuni"dir. Xabaquqning ikki lavhasida ifodalangan biror poydevor haqiqatini mensimaslik — o'limdir, chunki Doniyor 11-bobning o'n to'rtinchi oyatida o'rnatilgan vahiy Sulaymon ta'riflagan ayni vahiydir.

Vahiysiz xalq halokatga uchraydi; ammo qonunga rioya qiluvchi baxtlidir. Hikmatlar 29:18.

Tosh qopqoq haqidagi vahiy ajoyibdir, chunki u poydevor burchak toshi ayni paytda tosh qopqoq ham ekanini, biroq yigirma ikki baravar ko'proq qudrat bilan namoyon bo'lishini ko'rsatadi. 2024-yildagi alfa poydevor sinovi tashqi aqliy muhrlanish xabari edi, 2026-yildagi omega ma'bad sinovi esa ichki ruhiy muhrlanish xabaridir. Ulardan biri hayvonning surati va tamg'asini, boshqasi esa Xudoning surati va tamg'asini aniqlaydi. O'sha omega ichki sinov Millerning tushidagi ikki ramz orqali ifodalanadi; ular oxirgi kunlardagi voqealar doirasida ta'riflanishi lozim. Omborxona nima? va go'sht nima?

Bu masalalarni keyingi maqolada davom ettiramiz.

Iso davridagi yahudiy nikohi uch asosiy bosqichda amalga oshar edi; bu bosqichlar ko'pincha bir necha oyga yoki bir yilga cho'zilardi. Birinchi qadam unashtiruv deb ataladigan qonuniy nikoh edi; shu paytda nikoh qonuniy jihatdan o'rnatilgan hisoblanar, biroq kelin bilan kuyov ajralgan holda qolardi, kuyov esa kelini uchun joy tayyorlash maqsadida otasining uyiga qaytardi. Shuning uchun Maryam, Yusuf bilan birga yashashlaridan avval ham, uning xotini deb atalgan. Bu davrdagi bevafoqlik zino hisoblanardi.

Kutish davri noaniq bo'lib, u kunlar, haftalar yoki oylar davom etishi mumkin edi. Bu noaniqlik masalning muhim unsuridir. Ota kelinning bokiraligini tasdiqlash uchun bir yilgacha kutishi mumkin edi. Kuyov qaytib kelishining aniq kuni yoki soatini e'lon qilmas edi, chunki buni qachon belgilash otaning qarori edi; shu bois kelin to'y bo'lishini bilardi — ammo qachonligini bilmas edi. Bu noaniqlik qasddan bo'lib, ota kuyovga borib kelinini olib kelishni buyurmaganicha, bunga oid barcha ishlar kechiktirilardi.

Ota: "Borib, keliningni olib kel", deb aytganida, kuyov do'stlari bilan, qichqiriqlar va karnay sadolari ostida tunda kelar edi. Bu har doim tunda sodir bo'lar edi, chunki Isroil yurtida kunning jazirama issig'ida uzoq masofalarga safar qilish og'ir bo'lishi mumkin edi. Mash'alalar va moy zarur edi, chunki ko'cha chiroqlari yo'q edi, va yurish-so'roqlar bir necha soat davom etishi mumkin edi. Qadimgi ibroniy nikohlarida yurishlar chog'ida e'lon qilinadigan marosimiy ibora shunday edi: "Mana, kuyov kelmoqda!"

Masaldagi bokira qizlar (kelin dugonalari) tasodifiy ayollar emas edi; ular kelinning xizmatkor hamrohlari bo'lib, u bilan birga kutar, to'y kortejiga qo'shilishlari kutilar va istalgan soatda tayyor bo'lish hamda kuyovning uyiga eltuvchi yo'lni yoritish uchun o'z moylarini olib yurish mas'uliyati ularga yuklangan edi. Mash'alalar tez yonib tugardi, shu bois safar uzoq cho'zilib qolgan taqdirda ortiqcha moy olib kelish zarurat edi. Moyni o'zaro umumiy tarzda bo'lishish yo'q edi.

Qadimgi yurish va nikoh marosimida kechikish odatiy hol edi va madaniy jihatdan muammo hisoblanmas edi. Kechikishlar kutilar edi, uyquga ketish esa odatiy hol edi. Farq uxlab qolishda

emas, balki uygʻoqlikda emas, tayyorgarlikdadir. Nodono bokiralar, dono bokiralar qilganidek, kechikishni hisobga olib tayyorgarlik koʻrmagan edilar. Huquqiy unashtirilishdan nikohning toʻliq ado etilishigacha boʻlgan davr bir yilgacha choʻzilishi mumkin boʻlgani uchun, bu davrda hamma uxlar edi.

Marosim korteji kuyovning uyiga yetib kelgach, nikoh ziyofati boshlandi va eshik butunlay yopildi; kech kelganlar ichkariga kiritilmadi. Bu shafqatsizlik emas edi — bu urf-odat edi, chunki eshik yopilgandan keyin keyinroq taqillatgan har qanday kishi kortejning bir qismi emasligini anglatardi.

Iso tasvirlarni toʻqib chiqarmayotgan edi, va U koʻpincha qilganidek, bu masalga hech qanday izoh bermadi. Unga izoh berishga ehtiyoj yoʻq edi, chunki bu madaniy tafsilotlarning barchasi Uning tinglovchilari tomonidan toʻliq tushunilgan edi. Iso mavhum bir tushunchani emas, balki Sharqqa xos haqiqiy nikohni nazarda tutayotgan edi.

Tafsilotlar ibroniy guvohligi, shuningdek Rim va Yunon davrlari tarixchilari tomonidan toʻla tasdiqlanadi.

Mishna (milodiy II asr, biroq milodiy 70-yildan avvalgi Maʼbad davri urf-odatlarini saqlab qolgan)

Talmud (keyingi davrda tuzilgan toʻplam, ammo undan oldingi amaliyotni iqtibos qiladi)

Yozef Flaviy (I asr yahudiy tarixchisi)

Rabbinik nikoh liturgiyasi va huquqiy munozaralar

Yahudiyaning yunon-rim kuzatuvchilari

Yosefus tartibli bir “nikoh qoʻllanmasi”ni bermaydi, biroq u nazarda tutgan huquqiy va madaniy tafsilotlar Mishnah/Talmud tavsiflariga aynan mos keladi. Asosiy manba — Mishnahdir.

Masal birinchi asr yahudiy tinglovchisiga shu qadar kuchli taʼsir qilardiki, chunki Matto 25 dagi hech bir narsa izoh talab etmas edi. Yarim tunda yetib kelish odatiy hol edi, chiroqlar va moy ravshan zaruratlar edi, qonuniy nikoh unashtiruvi bilan yarim tungi yurish orasidagi kechikish kutiladigan narsa edi, va yopilgan eshik odatiy tartib edi! Chetlatilgan bokiralar sharmanda boʻldilar, va Iso davridagi yahudiy tinglovchilari nazarida nodon bokiralarning sharmandasi mutlaqo oʻrinli edi. Marosimni toʻliq bilgan holda, Isoning tinglovchilari nodon bokiralarga nisbatan hech qanday hamdardlik sezmas edilar, chunki yurishda ishtirok etishga chaqirilgan har qanday bokira uchun tayyorgarlik mutlaq masʼuliyat ekanini hamma bilardi. Bu haqiqatlar yahudiy tinglovchilari uchun shu qadar ravshan ediki, Iso masalga hech qanday izoh berishga muhtoj emas edi.